

Beslutningsforslag nr. B 129. Fremsat den 17. april 2008 af Torben Hansen (S), Ole Vagn Christensen (S), Benny Engelbrecht (S), Mette Gjerskov (S), Ole Hækkerup (S) og Flemming Møller Mortensen (S)

Forslag til folketingsbeslutning

om forbedret videngrundlag for udpegning og beskyttelse af beskyttede danske havområder

Folketinget pålægger regeringen

- at tilvejebringe et fyldestgørende videngrundlag for udpegning af beskyttede havområder (Natura 2000-områder), især for Nordsøen,
- at forbedre beskyttelsen af den marine biodiversitet i danske farvande markant ved at udmønte forpligtelserne i habitatdirektivet til at supplere de allerede udpegede (foreslåede) marine habitatområder og

- at indarbejde og udmønte forpligtelserne i habitatdirektivets artikel 6, stk. 2 og 3, i dansk lovgivning, for så vidt angår aktiviteter, som i dag ikke kræver tilladelse efter dansk lov, men som kan indebære væsentlige negative påvirkninger af udpegningsgrundlagene for marine habitatområder, herunder eksempelvis visse former for fiskeri.

Bemærkninger til forslaget

Beslutningsforslaget er en delvis genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 164, folketingsåret 2006-07 (se Folketingstidende 2006-07, tillæg A side 7867 og 7870).

Den daværende miljøminister har i sit svar på spørgsmål S 505 (folketingsåret 2005-06) redegjort for en forventning om, at alle EU-medlemslandene, i det omfang det er relevant, fremsender yderligere forslag til marine områder af fællesskabsbetydning inden udgangen af 2008, og at det for Danmarks vedkommende forventes, at det kan blive relevant at foretage en supplerende udpegning på dybt vand.

Ministeren har endvidere i januar 2007 over for Folketingets Europaudvalg henledt opmærksomheden på, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger f.eks. i form af hensigtsmæssige forvaltningsplaner for områderne, der opfylder de økologiske behov for de naturtyper og arter, der indgår i udpegningsgrundlagene, jf. EEU, 2773-Miljø svar på spørgsmål 1. Medlemslandene skal endvidere træffe passende foranstaltninger for at undgå forringelse af naturtyper og levesteder samt forstyrrelse af de arter, som indgår i udpegningsgrundlaget, hvis sådanne forstyrrelser har betydelige konsekvenser for direktivets målsætninger.

Beslutningsforslaget tager sit udgangspunkt i, at målsætningen for kortlægningen og midlerne dertil ikke er fyldestgørende, og det forhold, at naturbeskyttelse til havs p.t. synes at nyde mindre opmærksomhed end naturbeskyttelse til lands. Dette gælder ikke bare den marine naturbeskyttelse som et mål i sig selv, men også som en strategi i arbejdet med at øge bestandene af en række fiskearter, herunder det marine økosystem som sådan. Til trods for at særlig EU's habitatdirektiv i de senere år har skærpet kravene til Danmarks beskyttelse af landets biodiversitet, herunder også den marine beskyttelse, er der stadig langt igen, før beskyttelsen af den marine biodiversitet kan betragtes som værende tilstrækkelig såvel i forhold til forpligtelserne i habitatdirektivet som ud fra et generelt ønske om og behov for at beskytte de marine økosystemer.

Natura 2000

På baggrund af habitatdirektivets krav om udpeging af beskyttelsesområder, er der i de danske farvande indtil nu blevet udpeget omtrent 80 marine områder, alle beliggende i de indre eller kystnære farvande.

På trods af Europa-Kommissionens formelle godkendelse af disse udpegninger lever de imidlertid ikke op til direktivets generelle krav om, at en vis procentdel af den samlede forekomst af de beskrevne naturtyper skal udpeges, dels fordi definitionerne af naturtyperne ikke har været på plads, dels fordi der ikke foreligger et overblik over, hvor og hvor meget der findes af disse naturtyper (f.eks. stenrev, bobleflækker og lign.). Denne helt nødvendige kortlægning af marine naturtyper og strukturer på havbunden i danske farvande er aldrig blevet systematisk gennemført. Mens råstoflovens § 18 f.eks. angiver, at miljøministeren kortlægger forekomsten af råstoffer på søterritoriet, findes der ikke i dansk lov en angivelse af, at ministeren kortlægger naturværdierne.

Udpeging af habitatområder generelt skal endvidere tage udgangspunkt i situationen ved direktivets ikrafttræden i 1994. Mange marine områder og naturtyper kan frygtes at være ødelagt siden da. Derfor må udgangspunktet for den forestående udpeging af områder være, at en relativt stor del af de endnu forekommende naturtyper skal indgå i habitatområder.

Det nuværende kendskab til udbredelsen af beskyttelseskrævende marine naturtyper og strukturer er imidlertid meget mangelfuldt og bygger til dels på tilfældigheder. Som eksempel kan nævnes, at der så sent som i 2004 i det nordlige Kattegat øst for Læsø blev fundet et område med en række »huller« på over 150 meters dybde afbrudt af langstrakte stenrevsrygge, som indtil da kun var kendt af lokale fiskere. Ligeledes kan der henvises til en omtale i en artikel i Berlingske Tidende den 5. september 2007, hvoraf fremgår, at der er fundet noget så usædvanligt som boblerev på Store Middelgrund i Kattegat mellem Gilleleje og Anholt – en af habitatdirektivets definerede habitater.

Begge marine strukturer er helt unikke for danske farvande. Stenrevene ligger imidlertid fortsat *uden* for habitatområderne og er derfor ikke omfattet af den nødvendige beskyttelse.

Et andet eksempel er, at der kun er udpeget ét område – Vadehavet – for marsvin, som er én af de arter, der netop er fremhævet som en art af fællesskabs betydning, og som kræver streng beskyttelse, jf. habitatdirektivets bilag 2 og 4. Der er således ikke udpeget områder for den til dels selvstændige bestand i de indre farvande.

Et mangelfuldt kendskab til forekomsten af de marine naturtyper bør ikke berettige, at der alene foretages en meget begrænset og tilfældig udpegnings af beskyttede områder.

Områderne, som medlemsstaterne har skullet udpege i henhold til fuglebeskyttelses- og habitatdirektiverne, indgår i det fælleseuropæiske netværk af beskyttede områder, der kaldes Natura 2000.

Danmark har til dato udpeget seks kystnære marine områder i den danske del af Nordsøen og 72 områder i de indre danske farvande (inkl. Limfjorden). Disse områder er i princippet blevet accepteret af Europa-Kommissionen, der dog med åbningsskrivelse af 11. juni 2003 har kritiseret Danmark for bl.a. mangelfuld udpegnings især i Nordsøen. Kommissionen har desuden taget et generelt forbehold for alle de marine udpegnings, som medlemsstaterne har foretaget med henvisning til mangelfuldt definitionsgrundlag. Kommissionen har nedsat en marin ekspertgruppe, som har afleveret sin afsluttende rapport for nylig. Det forventes således, at Kommissionen snarest vil udsende et sæt konklusioner og »guidelines« og anmode medlemsstaterne om at justere deres udpegnings i overensstemmelse med det nye materiale. Dermed vil definitionerne være på plads.

Udarbejdelsen af »basisanalyserne« for de p.t. udpegede områder er imidlertid mangelfulde og bygger på analyser af potentielle forekomster, oplysninger fra fiskere m.v., jf. eksempelvis Skov- og Naturstyrelsens eksempel på en marin basisanalyse for havet omkring Nordre Rønner (Natura 2000-basisanalyse for området: Havet omkring Nordre Rønner).

Heri fremgår ministeriets egen konklusion på side 6:

»I forbindelse med kvalitetssikring af oplysninger om naturtyperne og deres arealmæssige udbredelse er der især vanskeligheder med de marine naturtyper, der ikke umiddelbart kan identificeres og kun i ringe omfang er kortlagt«.

2010-målet

Det skal desuden nævnes, at EU-landene i 2001 forpligtede sig til at stoppe nedgangen i den biologiske diversitet inden 2010 og 2012 for de marine områder. Denne forpligtelse kommer til at stille meget specifikke krav til dokumentation og dermed til tilstanden og ændringerne i forhold til en nuværende tilstand. Det videngrundlag – de basisanalyser – der skal foreligge, for at man kan foretage disse vurderinger for de marine områder, er *ikke* til stede i dag.

WWF-rapport om beskyttede havområder

Der er ikke på nationalt plan blevet gennemført en samlet evaluering af de hidtidige udpegnings af marine Natura 2000-områder i Danmark. WWF Verdensnaturfonden har i sin rapport »Beskyttelse af havnaturen i indre danske farvande« fra juni 2005 peget på tre væsentlige, overordnede problemer, som dette beslutningsforslag har til hensigt at tage hånd om. Rapportens tre kritikpunkter beskrives og kommenteres nedenfor:

1) *Det nuværende udpegningsgrundlag er meget spinkelt*

Den viden, som udgjorde grundlaget for de marine habitatområder, var tilfældig og byggede ikke på nogen systematisk kortlægning af de i direktivet nævnte syv typer beskyttelsesværdig havnatur. Denne grundlæggende viden om vores udpegede havområders tilstand er stadig ikke tilvejebragt, og derfor er de marine habitatområder fortsat foreslået udpeget på et utilstrækkeligt videngrundlag.

Der er inden for de seneste 4-5 år dukket en del ny viden op om især de indre danske farvande, hvor man bl.a. har fundet de førnævnte strukturer på bunden af Kattegat. Disse nye oplysninger bør indgå som grundlag for at udpege nye områder også i de indre farvande.

Generelt må det forventes, at såfremt den grundlæggende viden om de danske farvandes biologiske tilstand – og specielt om de udpegede områders tilstand – forbliver på dette fortsatte lave niveau, vil de kommende forvaltningsplaner for de marine Natura 2000-områder blive stort set indholdsløse.

Dette beslutningsforslag sigter mod at rette op på ovenstående misforhold ved at pålægge regeringen at lade foretage en omfattende og grundig kortlægning af forekomsterne af de marine naturtyper og strukturer som grundlag for herefter at revidere og udpege de marine habitatområder, som vi er forpligtede til.

Udpegningsgrundlaget skal således forbedres især ved supplerings af den eksisterende viden gennem en

kortlægning af de marine naturtyper og strukturer samt gennem systematisering og anvendelse af den viden, som rent faktisk findes.

2) De udpegede områder er tilfældige og usammenhængende

Det er en forudsætning i habitatdirektivet, at de arter, der er karakteristiske for hver naturtype, opnår en gunstig bevaringsstatus. Dette indebærer bl.a., at arterne skal have muligheder for at sprede sig inden for deres naturlige udbredelsesområde. For at kunne sprede sig skal arterne have nogle korridorer at sprede sig igennem og de rette lokaliteter at sprede sig til, det vil sige, at der skal være en biologisk sammenhæng mellem områderne.

Disse kriterier er aldrig blevet anvendt i forbindelse med den danske marine udpegning, og dette beslutningsforslag lægger således op til, at der gennemføres en supplerende udpegning af marine habitatområder, som fremmer sammenhængen i den marine naturbeskyttelse betydeligt.

3) Der er ikke indført en fyldestgørende beskyttelse af områderne

Der er fremkommet klare indicier på, at menneskelig aktivitet i form af fiskeri med bundsløbende red-

skaber har ansvaret for, at den biologiske mangfoldighed inden for flere marine Natura 2000-områder er markant reduceret. Dette glæder f.eks. Natura 2000-områder i Limfjorden og Store Middelgrund i Kattegat, hvor rapporter fra henholdsvis Danmarks Fiskeriundersøgelser (DFU) og Danmarks Miljøundersøgelser (DMU) har påvist markante ændringer i de biologiske systemer. En forringelse af den biologiske mangfoldighed i Natura 2000-områderne vil være et klart brud på habitatdirektivet.

Forvaltningsplaner for de marine Natura 2000-områder forventes først at ligge klar i første udkast i 2009. Habitatdirektivet pålægger dog den danske regering at sikre, at der ikke foregår aktiviteter, som reducerer den biologiske mangfoldighed i perioden frem mod vedtagelsen af forvaltningsplanerne. Der er hidtil ikke taget sådanne skridt til at forhindre naturødelæggelse i de marine Natura 2000-områder og dette beslutningsforslag sigter mod at rette op på dette.

Danmark er et land, som rummer store marine naturværdier af international betydning. Forslagsstillerne finder det således yderst vigtigt, at Danmark overholder sine internationale forpligtelser i forhold til at sikre disse naturværdier for eftertiden.

Skriftlig fremsættelse

Torben Hansen (S):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedret videngrundlag for udpegning og beskyttelse af beskyttede danske havområder.

(Beslutningsforslag nr. B 129).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.